

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomiteen
Møte tirsdag den 11 februar 1947 kl. 13.

Formann: Terje Wold.

Fraværende var: Andrå (syk), Konrad Knudsen (forf.), Trædal og Utheim.

Utenriksminister Lange var til stede.

Til settesekretær i Andrås sykdomsforfall valgtes Bettum.

Formannen: Jeg føler at vi kanskje får litt bedre tid på oss ved denne sak enn vi tenkte i går, fordi det ikke er mulig å ha møte i Stortinget før lørdag. På lørdag var det da meningen at vi skulle forsøke å ha et møte om Spania-saken og så et møte om Svalbard-saken, slik at vi da gjør oss ferdig med begge sakene.

Jeg har i går forsøkt å sette opp et råutkast til en innstilling, som blir omdelt, men jeg tar alle mulige forbehold. Jeg skal referere det, men gjør oppmerksom på at det helt ut bare er et forsøk, som vi da kan diskutere. Særlig vil jeg gjøre oppmerksom på at de par siste sidene har jeg overhodet ikke tatt noe endelig standpunkt til. Det skal jeg komme tilbake til, når vi kommer så langt.

Jeg har i utkastet referert nokså meget av utenriksministerens redegjørelse, både fordi det er riktig i en sådan sak som denne, og fordi det er meningen at det skal trykkes, og da vil Stortingets medlemmer på denne måte bli bedre orientert, for utenriksministerens redegjørelse har ikke vært trykt og omdelt til medlemmene. Også av den grunn tror jeg det er hensiktsmessig at man tar så meget som mulig inn av utenriksministerens redegjørelse.

Jeg skal da referere utkastet:

«Til Stortinget.

Den utvidede utenrikskomite har fått oversendt til behandling utenriksministerens redegjørelse i Stortingets møte den 30 januar d.å. angående vårt forhold til Spania.

Spania-saken ble sist behandlet i Stortinget den 6 mars 1946. Stortinget fattet da følgende vedtak:

«Stortinget uttaler sin sterke sympati med det spanske folks frihetskamp. - Stortinget har den fulle tillit til at Regjeringen vil stå i nøye kontakt med Stortinget og dets organer i dette spørsmål, slik at Norge kan gjøre sin fulle plikt som en demokratisk stat i en interalliert aksjon for å gjenopprette demokratiet i Spania.»

Regjeringen har senere ført sin politikk i forholdet til Spania i samsvar med Stortingets behandling av saken og det nevnte vedtak.

Det heter herom i utenriksministerens redegjørelse:

«På bakgrunn av Stortingets behandling av Spania-politikken har Regjeringen inntil i dag ikke villet ta opp forhandlinger med de spanske myndigheter om en

regulær varebytte- og betalingsavtale. Vårt varebytte med Spania har helt siden krigen sluttet, for størstedelens vedkommende funnet sted på basis av private kompensasjonsforretninger. Dessuten er det også foretatt en del vanlige varesalg til og kjøp fra Spania, med betaling i valuta: pund og dollar. Alt i alt er det siden mai 1945 på kompensasjonsbasis utvekslet varer til en verdi av om lag 22 mill. kr. hver vei. Til dette kommer en eksport til Spania på ca. 8 mill. kr. og en import derfra på henved 7 mill. kr. ved vanlig salg og kjøp uten kompensasjon.

Etter Stortingets behandling av Spania-spørsmålet i mars 1946 og for å unngå fortsatte spontane arbeidsnedleggelse ved lossing eller lasting av varer fra eller til Spania, har Regjeringen gjennom lisensutstedelsen prøvd å begrense kompensasjonshandelen til det absolutte minimum. Siden våren 1946 er det derfor bare gitt tilsagn for i alt 4,5 mill. kr. for sinkmalm og fiskerot, mot klippfisk og cellulose.

Denne holdning fra norsk side har vært medbestemt av at vi så det som vår hovedoppgave innenfor De Forente Nasjoner å forsøke å få til en effektiv samlet aksjon som eventuelt også kunne komme til å omfatte handelspolitiske tiltak, og vi ville ikke komme i den situasjon at vi, umiddelbart før mulige vedtak i De Forente Nasjoner, hadde utvidet vårt økonomiske samkvem med Spania.»

Vår politikk har således gått ut på at det fra norsk side ikke skulle treffes noen individuell aksjon mot Franco-Spania hverken på det diplomatiske, politiske eller det handelspolitiske område, men at vi innenfor De Forente Nasjoner skulle medvirke til å støtte en samlet aksjon som kunne føre til gjenopprettelse av demokratiet i Spania.

Resultatet av Spania-spørsmålets behandling på F.N.s generalforsamling ble i hovedsaken at generalforsamlingen oppfordret medlemsstatene til å trekke tilbake sine ambassadører og ministre fra Madrid. Det man nådde fram til, var således en begrenset diplomatisk politisk aksjon fra De Forente Nasjoners side.

For Norge har denne beslutning ingen direkte betydning, idet vi hverken har ambassadør eller minister i Madrid, men er representert ved en chargé d'affaires.

Noen aksjon på det handelspolitiske område ble ikke vedtatt på generalforsamlingen.

Et forslag om avbrytelse av all økonomisk forbindelse med Spania og et annet forslag om at ingen av medlemsstatene skulle kjøpe matvarer i Spania, ble ikke tatt opp ved den endelige votering. Under den forberedende behandling ble disse forslag kun støttet av en del av de medlemsstater som ikke har noen økonomisk forbindelse med Spania. - Det forelå ikke på generalforsamlingen noen mulighet for en samlet økonomisk aksjon. En rekke

medlemsstater hevdet at økonomiske sanksjoner ville være meningsløst, idet de bare ville skade det varebytte som var nødvendig for gjenreisningen etter krigen og gå ut over det spanske folk uten å ramme Franco-regimet. Det vedtak som ble truffet, stiller således alle medlemsstater helt fritt m.h.t. den handelspolitikk som skal føres i forhold til Spania. - Under generalforsamlingen ga også flere land, som stemte for resolusjonen mot Franco, uttrykkelig til kjenne at de akter å opprettholde full handelsforbindelse med Spania. En rekke medlemsstater har også i de siste måneder utvidet sine økonomiske forbindelser med Spania.

Situasjonen er således i dag den at Norge er det eneste av de land, som tidligere hadde økonomisk samkvem med Spania av betydning, som ikke etter krigen har søkt å oppta normal handelsforbindelse igjen. Det er klart at våre økonomiske interesser i det lange løp vil lide herunder.

Det heter herom i utenriksministerens redegjørelse:

«Alt høsten 1946 ble det fra spansk side gjort klart overfor de norske forretningsdrivende som har stått for kompensasjonshandelen, at en fortsettelse av varebyttet på dette grunnlag forutsatte en mer imøtekommende holdning overfor import til Norge av varer som Spania ønsket å eksportere. Det har derfor ikke vært mulig hittil å slutte noen ny kompensasjonsavtale for første halvår 1947. På de gamle avtaler står det igjen å levere visse kvanta, særlig av sinkmalm, men hvis intet blir foretatt fra norsk side, vil all vareutveksling stanse helt opp i nær fremtid.»

Komiteen er enig med utenriksministeren i at en stans i varebyttet med Spania i øyeblikket ikke betyr noen katastrofe for norsk næringsliv. Våre eksportnæringer kan i dag finne avsetning på andre markeder for de varer som tidligere normalt har gått til Spania. Ingen vet imidlertid hvor lenge den nåværende konjunktursituasjon vil vare. I det lange løp er imidlertid det spanske marked viktig for oss, både når det gjelder vår klippfisk, papir og cellulose og vår kvelstoffgjødning. Holder vi oss borte fra det spanske marked i lengere tid, kan det være fare for at det kan gå helt tapt.

Hertil kommer våre skipsfartsinteresser på Spania som er meget store. En henviser for så vidt til utenriksministerens detaljerte redegjørelse. De spanske myndigheter har i januar d.å. tatt spørsmålet om vår skipsfart på Spania opp i forbindelse med handelssamkvemmet mellom Norge og Spania. Den spanske regjering beklager seg over at de tradisjonelle handelsmessige forbindelser er blitt gjenstand for ensidige restriksjoner fra den norske regjeringens side, og gjør oppmerksom på at det spørsmål har reist seg om det i det lange løp er mulig å akseptere en handelspolitisk tilstand som oppviser et så klart og urettferdig misforhold, uten at det må ha følger for den spanske regjeringens holdning til vår skipsfart på Spania. En

gjør i denne forbindelse også oppmerksom på, at det er opplyst at norske sjøfolk på grunn av den agitasjon som i den spanske presse føres mot Norge for tiden, blir møtt med atskillig uvilje fra den spanske befolknings side.

Det følger av det som foran er anført, at vårt handelspolitiske forhold til Spania er meget lite tilfredsstillende. Utenriksministeren oppsummerer i sin redegjørelse situasjonen således:

«For Norge er situasjonen derfor i dag den, at vi står overfor spørsmålet om vi vil innlate oss i en handelskrig med Spania på egen hånd, med de skadevirkninger det vil ha for vårt land, eller om vi vil bringe vårt handelspolitiske forhold på linje med de andre medlemsstater innenfor de Forente Nasjoner som ikke allerede har markert standpunkt ved å bryte all forbindelse - diplomatisk og økonomisk - med Spania.»

Og han drar følgende konklusjon:

«En handelskrig fra norsk side overfor Spania kan ikke bidra til å svekke Franco-regimet slik som situasjonen er i dag. Derimot kan skadevirkningene for norsk næringsliv bli betydelige.

Ut fra alle disse overveielser er Regjeringen kommet til at vi fra norsk side ikke kan innta en holdning som ville føre til handelspolitisk brudd med Spania. I samsvar med den hovedlinje som hele tiden har vært vår, at vår innsats til hjelp for de demokratiske kreftene i Spania må skje innenfor rammen av den aksjon som blir besluttet av De Forente Nasjoner, må vi være villige til å bringe vårt handelspolitiske forhold til Spania på linje med de andre medlemsstaters i De Forente Nasjoner som ikke alt har brutt alle forbindelser, diplomatiske og økonomiske.»»

Så kommer vi til konklusjonen, hvor vi kan gå to veier. Det er et spørsmål om det ikke ville være tilstrekkelig å si bare ganske kort:

Komiteens flertall, alle unntagen hr. Strand Johansen - som jeg går ut fra vil opprettholde sitt forslag - er enig i den fremstilling utenriksministeren har gitt, og i hans konklusjon, og voterer, under henvisning hertil, for at hans redegjørelse vedlegges protokollen. Med andre ord, vi sier ikke noe mer.

Eller det kunne tenkes at man til slutt kanskje skulle presisere vårt standpunkt noe mer. Dette har jeg bare rent forsøksvis satt opp uten at jeg egentlig har tatt noe endelig standpunkt til det. Det vil nødvendigvis måtte bli atskillige gjentagelser, og når man så utførlig som det her er gjort, har tatt inn fra redegjørelsen, kan det være et spørsmål om man ikke dermed har sagt nok, og tjener alle hensyn best ved ganske kort der å si til slutt:

Komiteens flertall, alle unntagen hr. Strand Johansen, er enig i den fremstilling som utenriksministeren har gitt,

og i hans konklusjon, og voterer i henhold hertil for at beretningen vedlegges protokollen. Men jeg kan kanskje lese opp det som jeg har skrevet, så kan man høre det. Det er som sagt - jeg ser det selv - meget av gjentakelser i det:

«Komiteens flertall, alle unntagen hr. Strand Johansen, er enig i den fremstilling utenriksministeren har gitt og i hans konklusjon.

En skal bemerke:

Vår politikk i forhold til Spania har vært klar og konsekvent. Vi har ikke gått til noen individuell aksjon mot Franco-regimet, hverken politisk eller handelspolitisk.

Derimot har Norge på F.N.s generalforsamling arbeidet for en *samlet* aksjon av De Forente Nasjoner for derigjennom å medvirke til gjenopprettelsen av et demokratisk styre i Spania.

Det syn vi, som er et demokratisk folk som har lidt under fem års okkupasjon, har på det nåværende styre i Spania, har vi ikke lagt skjul på. Det samme syn er det gitt uttrykk for i den resolusjon som ble vedtatt med meget stor majoritet på F.N.s generalforsamling. Den norske delegasjon stemte for denne resolusjon.

De økonomiske ofre som en internasjonal samlet aksjon medfører, har vi vært beredt til å ta. Vi har, for ikke å foregripe F.N.s beslutning i Spania-spørsmålet, etter krigen kun opprettholdt en meget innskrenket samhandel med Spania.

De Forente Nasjoners generalforsamling vedtok ikke noen økonomisk aksjon mot Spania. Medlemsstatene står således helt fritt m.h.t. den handelspolitikk de vil føre. En rekke medlemsstater opprettholder normale handelsforbindelser, og utvider sin handel og skipsfart på Spania. Dette skjer til dels med hensyn til den handel og skipsfart som tidligere tradisjonelt har vært norsk. En individuell aksjon fra Norge eller en annen medlemsstats side når det gjelder handelspolitikken til Spania, er da hensiktsløs. Den påfører Norges handels- og skipsfartsinteresser store tap uten på noen måte å skade Francos regime. Under disse forhold er komiteen enig i at det er i overensstemmelse med den politikk vi har ført i forhold til Franco-Spania, - at vi bringer vårt handelspolitiske forhold på linje med de andre medlemsstater i F.N., som før krigen hadde handelsforbindelse av betydning med Spania.

De spanske myndigheter har nylig påny gitt uttrykk for at de finner handelsforbindelsen mellom Norge og Spania utilfredsstillende. De har også nevnt spørsmålet om å ta både handels- og skipsfartsforbindelsen opp til revisjon. Det må imidlertid være klart at selv om Norges økonomiske interesser av handel og skipsfart med Spania er meget store, må vi fastholde den politikk vi i.h.t. stortingsvedtaket av 6 mars 1946 har ført innen F.N. Vårt ønske om å bringe vår handelsforbindelse med Spania i overensstemmelse med andre medlemsstater i F.N. må sees som

en videreføring av den politikk som ble fastlagt ved stortingsvedtaket av 6 mars 1946.»

Som jeg sa, er jeg i meget stor tvil om hele denne siste del, som for en stor del er gjentagelser av vår tidligere fremstilling, og som vel er beregnet først og fremst på den politiske virkning av vår behandling av saken i vårt eget land. Vi må kunne drøfte hva vi skal gjøre. Det hele utkast er laget i en fart og er mer som et råutkast som man står helt fritt til.

Jeg har ikke hatt anledning til å konferere med utenriksministeren, det vil jeg gjøre oppmerksom på.

Statsråd Lange: Jeg vil bare ganske kort ha gjort den alminnelige merknad nå, at hvis man bare hadde hensynet innad å ta, så ville jeg ikke hatt noen betenkelighet ved denne innstilling fra utenrikskomiteen, men vi har når dette skal behandles i åpent møte i Stortinget, å veie mot hverandre hensynet innad, forklaringen for det norske folk hvorfor vi må gjøre det vi gjør, og hensynet utad, det at hvis vi først tar dette skritt, ønsker vi også å få i stand en normal handelsforbindelse med Franco-Spania. Ut fra det siste hensynet tror jeg det vil være nødvendig å moderere en del av uttrykkene her. Jeg har sittet og arbeidet med min egen redegjørelse fra hemmelig møte med tanke på hva jeg kunne si og burde si i åpent møte, og jeg har forandret en del av de ting som er sitert her, nettopp med tanke på virkningen overfor dem vi nå sier vi er klar til å ta forhandling med. Da måtte i hvert fall de avsnitt forandres i samsvar med det som blir den nye formulering.

Med hensyn til konklusjonen vil jeg bare ha sagt at jeg tror det ville være det enkleste og det greieste om man valte det første alternativ som formannen antydte, og sier at komiteens flertall erklærer seg enig i utenriksministerens redegjørelse og i hans konklusjon. Jeg tror det annet blir en gjentakelse og en understrekning, som innad er helt på sin plass, men som kan vanskeliggjøre det resultat utad som vi mener det er nødvendig å forsøke å nå. Jeg vil bare i denne komite gi en opplysning som jeg har fått i dag, og som viser hvor vanskelig det hele ligger an. Jeg har i dag fått en lang innberetning fra vår chargé d'affaires i Madrid, som meddeler at under en samtale som han har hatt med den spanske utenriksråd, ble det meddelt ham at man fra spansk side også forlanger at vi skal ta imot en spansk chargé d'affaires i Oslo. Det er det etter min mening meget vanskelig å gå med på. Det ville - og med rette - av mange bli oppfattet som et brudd på den linje vi har fulgt, og det ville bli oppfattet av store kretser her i Norge som en illojalitet overfor vedtaket i de Forente Nasjoner, å utvide den diplomatiske forbindelse etter et vedtak som gikk ut på å begrense den. Det er min umiddelbare reaksjon at det må vi stå fast på. Men nettopp hvis vi må stå fast der, tror jeg vi skal ta det hensyn at

vi ikke gjennom en utfordrende form vanskeliggjør saken ellers.

Formannen: Jeg vil bare få si at det var noe jeg også tenkte på da jeg skrev dette, at det kanskje i referatet var uttrykk som utenriksministeren ikke ville bruke i en offentlig redegjørelse i Stortinget, og det er klart at det må være overensstemmelse i referatet.

Med hensyn til selve konklusjonen sier det seg selv, at etter det standpunkt utenriksministeren nå inntar, etter hans syn som vi i dette spørsmål stort sett må følge, kan vi kanskje allerede straks anse denne tanke i konklusjonen som bortfalt fra vår diskusjon, fordi vi i virkeligheten oppnår det samme ved å slutte oss til utenriksministerens redegjørelse og hans konklusjon, og vi kommer da ikke opp i så mange vanskeligheter med fortolkning av ord og uttrykk. Men jeg vil gjøre den tilføyelse at jeg går ut fra at én ting er hva vår innstilling sier, men at det under behandlingen i Stortinget må være full anledning til under det ansvar enhver føler han har, å gi uttrykk for den begrunnelse enhver gir for sin tilslutning til innstillingen, og da vil man måtte komme tilbake til atskillig av dette som er sagt i konklusjonen også. Så jeg har ikke noe imot at vi lar hele de to siste sidene gå ut. Jeg hadde altså tenkt å si: «Komiteens medlem, Strand Johansen, har fremsatt følgende forslag til innstilling» - jeg går ut fra at hr. Strand Johansen vil ha det med fra komiteen?

Strand Johansen: Ja.

Formannen: - og så tar vi inn Strand Johansens forslag helt ut, og til slutt sier vi: «Under henvisning til det foranstående innstiller komiteen til Stortinget å fatte slikt vedtak: Utenriksministerens redegjørelse vedlegges protokollen.»

Strand Johansen: Kunne det ikke under den alminnelige formulering stå: «Strand Johansen kan ikke slutte seg til flertallets innstilling og har fremsatt følgende forslag»?

Friis: Jeg er gla for hver dag vi får denne saken utsatt, og det gleder meg at den iallfall ikke kommer opp før på lørdag. Etter den opplysning som kom fra utenriksministeren nå, synes jeg nesten saken har fått en ny karakter. Det viser seg jo at hr. Strand Johansen har fått rett i det han sa i et tidligere møte her, at den egentlige hensikt med Spanias aksjon, ikke så meget er dette med skipsfarten og klippfiskeriet, som det er et politisk fremstøt som foreligger fra Spanias side. Da må vi vel også like godt straks se den ting i øynene at det muligens heller ikke hjelper noe med disse handelspolitiske konsesjoner vi er villig til å gi. Hvis det er Spanias

virkelige hensikt å få Norges demokratiske navn å vifte med og lage agitasjon på, da var det vel like godt at vi sa nei med det samme.

Ved å følge vårt eget lands presse, blir en jo uvilkårlig også noe betenkelig. Det er ikke så at jeg er så veldig redd mine egne velgere, men i mitt distrikt ser det unektelig nokså uhyggelig ut med den motstand jeg kan vente å få der. Min egen avis i Kristiansand, «Sørlandet», går absolutt inn for ikke å gjøre noen innrømmelser. Venstrepartiets organ i min egen by, «Fædrelandsvennen», gjør det i høyeste grad. Den skriver:

«Like lite som vi i Svalbard-saken kan innlate oss på noe blokkpolitisk eventyr, like lite kan vi nedlate oss til å kapitulere for Francos trusler. Har vi sagt a, får vi si b. Det norske folks stilling til Franco er klar og utvetydig. Så må også Franco få et svar som viser at vår selvstendighets æresfølelse ennå er levende.»

Og i «Haugesunds Avis» appellerer redaktøren, som for tiden sitter på Stortinget, til sitt parti, venstre, om ikke å gå med på noen konsesjoner.

«Vi akter ikke å legge skjul på vår mening», skriver «Haugesunds Avis», «om vi dermed skulle risikere å medvirke til at Norge mistet en skipsfart. Og vi venter nå at Venstres gruppe i Stortinget inntar et utvetydig standpunkt i denne saken. Vi føler oss også sikker på at den vil gjøre det - i pakt med partiets fridomsstradisjoner.»

Vi står altså kanskje også overfor den mulighet at venstre går sammen med kommunistene når saken kommer til Stortinget.

Sundt: Nei da!

Friis: Ja, skal man dømme etter disse presseuttalelser, er det iallfall én av partiets stortingsmenn som er nødt til å stemme sammen med kommunistene, og da risikerer vi - ja, det er ikke en seir for kommunistpartiet i og for seg som jeg frykter så meget, men jeg frykter den splittelse som kan oppstå, og virkningen av den på den beslutning vi fatter. Så her er hensyn å ta både utad og innad.

Videre leser jeg visse telegrammer om Spania, jeg vet ikke hvor stor vekt man skal tillegge dem, det er fra det såkalte «P.T.-byrå» fra London - Press Telegraph - hvor det heter:

«London 8. febr. (PT). Det er nå bare et spørsmål om uker før Franco blir styrtet, forteller informatorer som er kommet til London fra Madrid. Forhandlinger mellom de spanske militære sjefene og Gil Robles er nå kommet så langt at en kan møte en slik eventualitet. Ennå står det imidlertid tilbake å løse noen hovedspørsmål av prinsipiell karakter.»

Hvis dette er riktig, at vi står umiddelbart foran et skifte, så ville det jo være ulike behageligere for oss å vente til det kommer, og det ville ikke bare være behageligere, men det vil naturligvis også være bedre for vår nasjonale ære. Man skal naturligvis ikke ta opportunitetshensyn når det dreier seg om så alvorlige ting som vårt lands ære, men like så vel som vi i denne sak bare ser realistisk på de foreliggende forhold og tar vårt standpunkt ut fra det, så må vi vel også kunne se like realistisk på stillingen i Spania. Hvis dette skulle være riktig, at vi står umiddelbart foran et skifte, så bør vi også se *den* realitet i øynene.

Alt i alt er jeg enig i at hvis vi skal vedta dette forslaget, da bør det gjøres slik som formannen først foreslo, nemlig at vi bare tar utenriksministerens redegjørelse til etterretning og vedlegger den protokollen, Men gjerne ser jeg at vi haler det ut så lenge som det bare er mulig.

Strand Johansen: Jeg vil bare understreke at det her ikke gjelder en seier eller et nederlag for det kommunistiske parti, men det gjelder å trekke opp en retningslinje og treffe en riktig avgjørelse for vårt forhold til Franco-Spania, det fascistiske regime i Spania. Jeg er ikke så sikker på at formannens forslag til innstilling gjengir det riktige innhold i resolusjonen og gjenforteller den riktige gang i forhandlingene i New York. Her står det:

«Resultatet av Spania-spørsmålets behandling på FN's generalforsamling ble i hovedsaken at generalforsamlingen oppfordret medlemsstatene til å trekke tilbake sine ambassadører og ministre fra Madrid.»

Jeg skal gjøre oppmerksom på at resolusjonen inneholder også noen andre hovedsakelige momenter. For det første gjengis konklusjonen fra sikkerhetsrådets underkomite, hvor Franco fremstilles sammen med Hitler og Mussolini som en skyldig part i sammensvergelsen for å utløse krig mot De Forente Nasjoner. Han ble under forhandlingene i New York av atskillige representanter fra forskjellige medlemsstater fremstillet som en like stor krigsforbryter som Mussolini og Hitler. Det ble sagt at hans plass skulle vært på anklagebenken i Nürnberg, og at han skulle hatt den samme behandling som de andre krigsforbryterne der. Det er et vesentlig moment i resolusjonen. Det er også påvist i resolusjonen at Franco ikke representerer det spanske folk, og jeg synes dette også er et vesentlig moment i resolusjonen. Når Stortinget derfor skal ta stilling til dette spørsmål, hadde det vært naturlig at Stortinget hadde fått seg forelagt fra Utenriksdepartementet en autorisert oversettelse av den resolusjon som den norske delegasjon stemte for i New York.

Her står det også: «Under den forberedende behandling ble disse forslag» - det er forslaget om at medlemsstatene ikke skulle kjøpe matvarer i Spania, og forslaget om brudd på de økonomiske forbindelser med Spania - «kun støttet av en del av de medlemsstater som ikke har noen økonomisk forbindelse med Spania.»

Men denne komites formann, hr. Terje Wold, stemte i underkomiteen for Spania-spørsmålet for at det skulle være forbudt medlemsstatene å kjøpe matvarer fra Spania. Javel, det var i underkomiteen. Han gikk senere fra sitt standpunkt i den politiske komite, da minister Shawcross talte rørende ord om de engelske barn, og minnet om hvor godt nordmennene hadde hatt det i England under krigen.

Det er ikke min mening å gå i detaljer i polemikken om den fremstilling saken er gitt her. Men jeg vil foreslå at innstillingen også blir vedlagt en autorisert oversettelse av den resolusjon som ble vedtatt i New York.

Smitt Ingebretsen: Jeg skal bare gjøre et par små bemerkninger. Først vil jeg understreke det som utenriksministeren sa, nemlig at når man nå skal utforme en innstilling i denne sak, må man være klar over at det man vil oppnå er å komme i handels- og skipsfartsforbindelse med Spania. For skal man oppnå det, må man være varsom med de uttrykk man bruker. Det går ikke an at man fornærmer folk i det øyeblikk man vil forhandle med dem. Vi må være meget varsomme med hva vi sier.

Så vil jeg gjøre den bemerkning til den historiske fremstilling her, at den beslutning som ble fattet av Stortinget, ble fattet mot et forholdsvis stort mindretall. Det var 45 som stemte mot Stortingets beslutning. Jeg protesterte selv mot vedtaket, fordi det var et benkeforslag. Jeg foreslo at det skulle sendes utenrikskomiteen til behandling før det ble vedtatt. Jeg synes det er en lettsindighet å vedta den slags uforberedte beslutninger i utenrikspolitiske saker. Det er så vanskelige ting man her stiller med, at det er nødvendig at man overveier meget nøye, ikke bare realitetene, men også formene.

Situasjonen er nå den at utenriksministeren her har hevdet den meget bestemte linje, at vi i Spania-spørsmålet skal opptre som de andre allierte, ikke gå våre egne veier, men ta det samme standpunkt som de andre gjør. Det er for så vidt også det som får uttrykk i stortingsbeslutningen, men det er ikke det som har fått uttrykk i den måte vi har opptrådt på. Så vidt jeg har forstått de uttalelser som er falt, både fra utenriksministeren og fra utenrikskomiteens formann, opprettholder de andre sine handelspolitiske forbindelser med Spania, mens vi ikke gjør det. Vi har altså på dette område inntatt et særstandpunkt. Det er stikk i strid med den linje som utenriksministeren har trukket opp overfor Stortinget, og som Stortinget gjennom den beslutningen av 6 mars har gitt uttrykk for. Det man

derfor på sett og vis nå står overfor, er et forsøk på å finne tilbake til den linje man hadde, nemlig å opptre overfor Spania som de andre, og jeg tror det er i høy grad påkrevet at dette skjer snart. Det ble sagt at det var en fordel at en kunne hale det ut så lenge som mulig. Det tror ikke jeg. Jeg tror det er nødvendig at det skjer raskt, både fordi det formodentlig vil bli vanskeligere og vanskeligere å komme til en forståelse med Spania om disse ting jo lenger man trekker det ut, og også fordi hver dag som går, skaper nye vanskeligheter for Norge, dvs. for norsk skipsfart. Man kan meget vel tenke seg at jo lenger dette spørsmål holdes svevende, og ingen vet hvilket utfall det får, jo mer vil f.eks. befrakterne rundt omkring i verden bli engstelige overfor norsk tonnasje, fordi de ikke vet hvilke vanskeligheter det kan bli ved å bruke norsk tonnasje i spanske farvann. Jeg tror derfor at våre utsikter til virkelig å få noe resultat ut av dette, i aller høyeste grad er avhengig av at vi nå ser til å få en ordening jo før jo heller.

Utenriksministeren nevnte at der var kommet en ny redegjørelse fra vår chargé d'affaires i Madrid, og at det var nevnt at Spania nå også ønsket en chargé d'affaires i Oslo. Jeg skal ikke ha uttalt noe om dette spørsmål, men jeg vil bare be utenriksministeren om en enkel opplysning: Har Spania chargé d'affaires i de andre land, eller er vi også på dette område i en særstilling i forhold til de andre?

Jeg vil altså sterkt understreke to ting. Det ene er at vi ikke skal innrette oss så vi kommer i en særstilling i forhold til de andre nasjoner overfor Spania, og det annet er at vi ikke må gi våre beslutninger i denne sak en slik form at vi selv legger oss vanskeligheter i veien. For den slettest mulige utgang på denne sak ville jo være, om vi nå gir vår tilslutning til at der opptas forhandlinger med Spania om en handels- og skipsfartsavtale, og da gjør det i en sådan form at Spania sier nei takk. Da vil det jo riktig være «vel blåst». Jeg vil henstille at man her er meget forsiktig med den form man velger.

Formannen: Jeg får kanskje lov til, siden ingen andre nå har forlangt ordet, å si at det skal ikke være noen uenighet mellom hr. Strand Johansen og meg om referatet av hva der foregikk i New York. For å unngå ethvert spørsmål om det - det er jo ikke nødvendig på noen måte for sammenhengen - kan jeg godt, hvis ingen andre har noe å innvende, være enig i at man tar ut det som står på side 2 i forslaget, i siste avsnitt, som begynner slik: «Et forslag om avbrytelse av all økonomisk forbindelse med Spania ...», - at man tar det ut helt til side 3, første linje, som ender med «Franco-regimet». Det blir da stående:

«Noen aksjon på det handelspolitiske område ble ikke vedtatt på generalforsamlingen. Det vedtak som

ble truffet, stiller således alle medlemstater helt fritt» osv.

Dermed har man ikke berørt noe av det som kanskje kan være detaljer man kan diskutere om, og det rører etter mitt skjønn i det hele tatt ikke noe ved sammenhengen i eller vekten av innstillingen. Hvis ingen har noe å innvende mot det, kan vi godt gjøre det.

Med hensyn til det å ha en oversettelse, kan jeg godt si at jeg overveiet om man kanskje skulle referere beslutningen i F.N. nøyaktig, men jeg stoppet opp der, fordi vi ikke har noen autorisert oversettelse. Jeg refererte da i det vesentlige det som utenriksministeren sier i sin redegjørelse, om at i hovedsaken ble resultatet at noen virkelig aksjon kom ikke i gang. Ellers er det riktig, som hr. Strand Johansen sier, at uttalelser ble lest opp som fordømmer Franco-regimet meget sterkt, og Sikkerhetsrådets underkomites innstilling ble referert i beslutningen, det er også helt riktig. Men i selve spørsmålet om aksjon - det var det vi i grunnen ønsket: en samlet aksjon innenfor de Forente Nasjoner - ble man til slutt enige om ikke å gå videre enn til å anbefale at ministre og ambassadører skulle trekkes tilbake fra Madrid, så for så vidt tror jeg at det som står der i referatet - det er et referat av utenriksministerens redegjørelse - ikke er uriktig.

Med hensyn til det siste som er blitt nevnt her, at Spania nå har reist spørsmål om å få en chargé d'affaires i Oslo, så er jeg enig i at det tyder på at det muligens forberedes en politisk aksjon fra Franco-Spanias side, og der må vi selvsagt være på vakt. Man kunne muligens nettopp av den grunn understreke vår prinsipielle oppfatning noe mer. For jeg er ikke helt enig med hr. Smitt Ingebretsen i at det ville være det aller verste som kunne skje om vi skulle komme i den situasjon at vi erklærte oss villige til å ha handelsforbindelse med Spania, og at så spanierne sa nei takk. Jeg tror det verste ville være om vi av hensyn til handelsforbindelsen skulle vike bort fra vår prinsipielle oppfatning; den har allikevel, når alt kommer til stykket, størst verdi for oss som folk. Men når det gjelder den prinsipielle oppfatning, så skades den etter min mening ikke ved at vi i denne innstilling viser en viss moderasjon. Det kan vi godt gjøre, når vi har referert hele saksforholdet slik som det er gjort her; og da får vi minnes det uttrykket fra gammelt som sier at man skal være «suaviter in modo, fortiter in re», jeg tror det kan være godt å minne om det uttrykk i denne sak. Jeg forstår det slik at i hovedsaken er det ikke kommet noen avgjørende innvendinger mot at vi lager en innstilling i bare noen ord eller slik som jeg skisserte isted, under henvisning til det referat av utenriksministerens redegjørelse som er gitt.

Statsråd Lange: Det er blitt rettet en del direkte spørsmål som jeg gjerne vil svare på. For det første om perspektivene for utviklingen i Spania. Jeg ville meget gjerne kunne tro at vi sto overfor et snarlig skifte; jeg tror det ikke. M.h.t. pressekilder har jeg fått nokså god erfaring for at Press Telegraph ikke er av de kilder man bør bygge på, det er et byrå hvis nyhetstjeneste er meget sterkt sensasjonspreget og lite pålitelig.

Når det gjelder spørsmålet fra hr. Smitt Ingebretsen om hvordan det står med den diplomatiske forbindelse mellom Spania og andre medlemsstater i De Forente Nasjoner, er forholdet at siden frigjøringen har vi der stått i en særstilling. Samtlige andre medlemsstater i De Forente Nasjoner som er representert i Madrid overhodet, har representasjon i sitt eget land for den nåværende spanske regjering. Norge har siden frigjøringen ikke hatt det. Vi står i en særstilling og har gjort det siden krigen sluttet. Bakgrunnen for det er et skritt som under krigen ble tatt fra Franco-regjeringens side overfor den norske regjering, hvor det fra Francos side ble tatt initiativ overfor den norske regjering i London til å bryte den diplomatiske forbindelse, noe den norske regjering i London dengang ikke ønsket. Der har det således vært en spesiell konfliktsituasjon på det diplomatiske område mellom Spania og Norge. Den spanske regjering har minister i Kjøbenhavn og minister i Stockholm, og det blir opplyst i innberetningen fra Madrid nå at den chilenske regjering, som har to kommunister som medlemmer, og som på generalforsamlingen var minst like ivrig som Norge hvor det gjaldt det spanske spørsmål, for en måned siden har tatt imot en spansk chargé d'affaires i Santiago de Chile.

Jeg tror for min del at det vil være uhyre vanskelig for det norske folk i sitt store flertall å forstå det, om vi på bakgrunn av vedtaket i de Forente Nasjoner går til et skritt som faktisk betyr en utvidelse av det diplomatiske samband med Franco-Spania, selv om det betyr at vi, ved ikke å gjøre det, opprettholder en særstilling for Norges vedkommende i så måte. Jeg tror det vi må gjøre er å si at vi er villige til å normalisere vår handelsforbindelse, hvor vi har vært mer tilbakeholdende enn andre, som tradisjonsmessig har stått i forbindelse, uten at vi har ønsket noe brudd. Når det har stanset opp med kompensasjonsforretningene er det bl.a. fordi det vi har hatt mest behov for å få, har det ikke vært lett å få uten at vi samtidig tok varer som vi ikke hadde så sterkt behov for. Men jeg tror for min del - uten at dette overhodet har vært behandlet i Regjeringen, det vil jeg betone, jeg fikk meddelelsen like før jeg gikk i møtet her - ikke at det er politisk mulig i Norge i dag å gå med på et spansk krav om en chargé d'affaires i Oslo. Det er min øyeblikkelige vurdering av situasjonen i så måte.

Støstad: Jeg skal bare si noen ganske få ord. Vi har drøftet dette spørsmål i komiteen før, og jeg tror nok at man trygt kan si at komiteen ser på dette spørsmål på samme måte som utenriksministeren har gitt uttrykk for, og det skulle derfor ikke være særlig grunn til nå nærmere å drøfte realiteten. Jeg er enig med dem som mener at vi i den situasjon vi står i, skal gjøre komiteens egne bemerkninger og konklusjonen så kort som mulig, og at vi også, når det gjelder den faktiske fremstilling, selvfølgelig må være forsiktig med hvilke uttrykk vi bruker, idet denne innstilling jo skal være offentlig, og det vil ikke være hyggelig for dem som eventuelt skal oppta forhandlinger med Spania, å få lagt fram en del mindre vennlige uttrykk i et stortingsdokument. Det jeg har en viss interesse av, og som jeg går ut fra at vi må få greie på før vi kan avgi innstillingen, er det forslag som hr. Strand Johansen vil fremsette.

Strand Johansen: Det er fremsatt.

Støstad: Men det er ikke mangfoldiggjort?

Formannen: Komiteen fikk det her i går.

Støstad: Jeg var ikke her i går, da får jeg se det siden. - Det nye spørsmål som utenriksministeren nevnte i dag om dette ønsket fra spansk side om å få en *chargé d'affaires* her i Norge, kan naturligvis bety den ting at det er et slags videre press for å få Norge til å ta stilling til de handelspolitiske forhandlinger, uten at det betyr at de vil sette særlig meget inn på å få spørsmålet løst slik som det ser ut til at de vil ha det. Jeg tror ikke man bør legge altfor stor vekt på det, og skulle det vise seg at det også er alvor, kan det ikke bety annet enn at Franco føler seg ganske sterk i salen, og at han mener at tiden nå er inne til å gjøre også et *politisk* fremstøt, og da er vi naturligvis nødt til å ta opp også det spørsmål til nærmere drøftelse, uten at vi i dag behøver egentlig å ta stilling til det. Jeg tror derfor at slik som stillingen nå en gang er, får vi forsøke å finne den lempeligste form for innstillingen, og så får vi gjennom vår presse forsøke å påvirke nødvendigheten av her å ta det skritt som vi har tatt. Det er naturligvis så at det ser forferdelig ut det som hr. Friis nevnte, om at venstre og kommunistene ville slå seg sammen, men jeg er ikke så sikker på at det holder, når det kommer i Stortinget. Det har hendt av og til før også at venstretingmenn, akkurat som andre, tar en noe annen stilling enn den som kommer til uttrykk i enkelte presseorganer. At opinionen i landet er meget sterk når det gjelder Spania, tror jeg ikke vi behøver å tvile på, men det må da bli vår og pressens oppgave å forsøke å lede denne opinion i en retning som ikke skader landet økonomisk og politisk i den gjenreisingsperiode som vi nå er inne i.

Sundt: Jeg kan i det alt vesentlige slutte meg til det som er sagt av hr. Smitt Ingebretsen og nå sist av hr. Støstad, og for hr. Støstads vedkommende særlig hva angår spørsmålet om kravet om chargé d'affaires fra Spanias side. Det er et spørsmål som man får se i lys av situasjonen, hvis det skulle foreligge som et faktisk krav. Jeg vil gjerne si at jeg i det store og hele er tilfreds med innstillingen i dette vanskelige spørsmål. Men spørsmålet er jo vanskelig, og for meg står det slik - som jeg også sa i går - at det vesentlige her i saken er at det er et handelspolitisk spørsmål. I forhold til hr. Strand Johansens forslag er spørsmålet om vi, som et generelt prinsipp i vår utenrikspolitikk skal la vårt handelspolitiske samkvem med andre stater avhenge av bestemte internasjonale og politiske konstellasjoner. Jeg er klar over at fra spansk side kan det være politiske forhold som gjør seg gjeldende, med utgangspunkt i stortingsbeslutningen av 6 mars, men det er ikke helt sikkert. Jeg var en av dem som sterkest advarte mot at man vedtok stortingsbeslutningen av 6 mars 1946. Jeg fremsatte forslag om at Stortinget skulle nøye seg med å uttale at det uttrykte tillit til Regjeringens linje. Når det allikevel er skjedd, vil jeg si at i den beslutningen lå for så vidt ikke annet enn det som utenriksministeren selv sterkt har fremholdt, og som er vår linje, at vi i det rent politiske forhold til Spania skal slutte oss til hva de Forente Nasjoner måtte beslutte seg til som enhetslinje, men at vi aldri har ment at vi skulle stilles i en særstilling med hensyn til handelspolitiske forhold til Spania. Når formannens forslag til innstilling begynner med å sitere beslutningen av 6 mars, synes jeg det etterpå skulle sies i en linje eller to hva dermed er å forstå, for ellers gir man i virkeligheten i selve komiteinnstillingen en handelspolitisk betraktning og konklusjon på grunnlag av en politisk begrunnelse som vel ikke har vært vår mening. Det kan meget lett innarbeides.

Jeg vil også gjerne spørre om det ikke kan overveies ved en sak som denne, som i formen gjelder det enkle spørsmål om Stortinget er enig med Regjeringen i at den gjør opptak til å få regulære handelspolitiske forbindelser med Spania innenfor rammen av de Forente Nasjoners beslutninger, å velge en mer positiv beslutningsform enn kun å vedlegge beretningen protokollen. I tilfelle burde man iallfall, etter at man hadde gitt en faktisk fremstilling, positivt si at man er enig i Regjeringens bestrebelser for å oppnå mer normale forhold, og under henvisning hertil o.s.v. Da får vi slått fast det som etter min mening er det vesentlige, at Stortinget i dag beskjeftiger seg med det handelspolitiske spørsmål og intet annet.

Smitt Ingebretsen: Jeg vil først bare henstille til utenriksministeren at han ikke uten videre setter seg fast på det standpunkt, at her kan det ikke bli tale om noen spansk chargé d'affaires i Oslo, - at det er politisk umulig å gjennomføre det. Jeg tror ikke det er riktig nå å ta noe bestemt standpunkt i denne sak. Vi kan meget lett komme i den situasjon at vi må finne oss i å opptre som andre nasjoner opptre. At vi skal kunne hevde noen rett til i vårt forhold til Spania å ha en særstilling sammenlignet med andre nasjoner, tror jeg vil bli vanskelig i lengden. Derfor vil jeg inntrengende henstille til utenriksministeren at han ikke nå setter seg på sitt standpunkt, for på samme måte som forholdenes utvikling har vist at vi ikke kan opprettholde en særstilling i vårt handelspolitiske forhold til Spania, kan vi komme til også diplomatisk å måtte innrette oss som andre folk.

Som jeg sa isted, har det jo fra Stortingets og Regjeringens side vært sagt gjentagne gange - det har også vært fremholdt offentlig - at Norge ikke kan føre noen egen Spania-politikk, at vi fører den samme Spania-politikk som de andre medlemmer av de Forente Nasjoner. Nå viser altså situasjonen at dette offentlig uttalte standpunkt ikke er blitt etterlevet; vi har både handelspolitisk og diplomatisk inntatt enn annen status enn andre medlemmer av de Forente Nasjoner. Det kan vi vanskelig regne med å kunne opprettholde. Vi er i dag kommet dithen at vi er klar over at det handelspolitisk ikke lenger lar seg gjøre. Vi må også i praksis etterleve den linje som vi har forkynt i teorien. Noe annet er det faktisk ikke som foreligger. Jeg mener at innstillingen bør legges opp sånn at det blir klart for folk at vi ikke har fulgt den linje som vi selv har proklamert, - jeg tror *det* vil klarest overbevise dem om at vi må ta det skritt som vi tar i dag - vi har hatt en særstatus i forhold til andre nasjoner, og det kan vi ikke fortsette med. Vi blir nødt til å stille oss som de andre av hensyn til våre egne økonomiske interesser.

Når formannen snakket om at man ikke kunne avvike fra sin prinsipielle oppfatning av hensyn til økonomiske interesser, så vil jeg si til det: Avviker den sosialdemokratiske regjering i Sverige fra sin prinsipielle oppfatning av Franco-regimet fordi den opprettholder handelsforbindelse med Spania? Jeg antar ikke det. Det faktiske forhold er at Sverige opprettholder økonomisk forbindelse med Spania endog i den utstrekning at det overtar også *våre* økonomiske interesser der. Og sådan er det med alle andre lands regjeringer - sosialistiske eller ikke sosialistiske regjeringer. Vi kan da ikke være den eneste nasjon i verden hvis prinsipielle oppfatning av Franco-regimet krever av oss andre ofre enn av våre medstater i De Forente Nasjoner.

Friis: Er det hensikten å ikke nevne i det kommende stortingsmøte at det foreligger et nytt krav fra Spania?

Hvis det ikke er hensikten, må det ikke da også nevnes i vår innstilling?

Natvig Pedersen: Som jeg nevnte i går, har jeg sett som det sentrale i dette problemet spørsmålet om vi skal ta den konsekvens av situasjonen at vi tar isolert handelskrig med Spania, eller om vi på det punkt vil holde oss til De Forente Nasjoners vedtak. Jeg har sagt som min mening om det at jeg tror, at slik som det ligger an, vil det ikke være klokt av oss å ta en isolert handelskrig. Men det er helt opplagt at hvis dette problem blir koblet sammen med andre og mer politiske spørsmål, så tar problemet seg annerledes ut. Det er nevnt i dag et videregående krav. Hvis det kommer ytterligere slike krav, vil hele problemet ta seg annerledes ut enn det har gjort hittil. Det er naturligvis riktig som det er sagt her, at vi kan ikke i dag på grunnlag av de opplysninger som utenriksministeren har gitt, gjøre noe vedtak overfor et krav om utvidet politisk forbindelse. Men personlig er jeg helt enig i det syn utenriksministeren har gitt uttrykk for, for jeg kan godt tenke meg at det for mange av stortingsrepresentantene vil stille seg noe annerledes hvis det i tillegg til problemet i dag kommer slike ytterligere krav fra Spanias side. Det ville selvsagt ha vært en fordel om man kunne hatt klart for seg om dette nye kravet skal betraktes som et tilleggskrav, som skaper likesom et vilkår for at vi sier fra her at vi er villige til å etablere ordinære handelsforbindelser, slik som situasjonen er.

Med hensyn til redigeringen av utkastet så er det jo vanskelig etter en eller to gangers gjennomlesning å ta standpunkt til den. Men jeg er meget enig i det som har vært sagt, og jeg ville sette pris på om det ble understreket så sterkt som mulig, at det vi eventuelt bestemmer oss til, det er, når det gjelder de handelspolitiske forhold, å innta samme stilling som de andre på grunnlag av vedtaket på generalforsamlingen i F.N., og ikke la det hovedsynspunkt likesom svinne bort mellom linjene i en rekke med detaljer ellers. Jeg har bare festet meg ved et enkelt punkt på side 3. Jeg vil bare nevne det fordi det slo meg under gjennomlesningen, om ikke siste halvdel på side 3 simpelthen kunne gå ut - jeg vil ikke foreslå det, jeg vil bare be ordføreren tenke over det - fra: «Det heter herom i utenriksministerens redegjørelse:» og så ned siden. Jeg har det inntrykk at vi likesom gjentar flere ganger disse rent kjøpmannsmessige betraktninger, som vi jo nok legger stor vekt på, men som det ikke kan være nødvendig å gjenta så ofte, eller iallfall ikke så meget at de liksom overskygger det syn at vi her på dette punkt vil eller, jeg kan gjerne si, føler oss nødt til å innta den samme holdning som de andre medlemsstater i De Forente Nasjoner.

Statsråd Lange: Hr. Friis spurte om det var min hensikt å nevne i Stortinget at spørsmålet om diplomatisk forbindelse nå var reist fra spansk side. Det var ikke min tanke å nevne det i åpent møte nå. Jeg oppfatter det ikke slik at det ennå er fremsatt som noe krav. Det er en føler de har ute, og jeg tror meget, eller vesentlig, vil avhenge av hvordan vi i første omgang reagerer på den føler. Hvis vi der tar en fast holdning, tror jeg det er meget store muligheter for at den føleren blir droppet. Derfor tror jeg ikke det er klokt og hensiktsmessig å nevne den i et åpent møte i Stortinget nå. Skulle det vise seg at min vurdering der er feil, er det klart at både Regjeringen og Stortinget må ta standpunkt til den situasjon som dermed er oppstått.

Sundt: Jeg vil bare si at jeg er sterkt i tvil om man kan la det avsnittet på side 3 gå ut, slik som hr. Natvig Pedersen var inne på, hvor der bl.a. er sitert utenriksministerens redegjørelse. Det er nesten det eneste sted i innstillingen hvor det står tale om hva der fra spansk side kan skje i den handelspolitiske utvikling. Jeg var inne på den tanke at man burde få med det som utenriksministeren siterte av henvendelsen fra vår chargé d'affaires, hvor det står:

«I virkeligheten er det en kjensgjerning, når man ser helt bort fra de uregelmessige diplomatiske forbindelser og den holdning som den norske regjerings representanter har inntatt overfor Spania og dets regjering i visse hendelser av internasjonal karakter, at også de tradisjonelle handelsmessige forbindelser mellom begge land er blitt gjenstand for ensidige restriksjoner fra den norske regjerings side.»

Formannen: Det står på side 4: «Den spanske regjering beklager seg over at de tradisjonelle handelsmessige forbindelser er blitt gjenstand for ensidige restriksjoner fra den norske regjerings side» - .

Sundt: Da har vi fått med det som jeg vil ha.

Formannen: Jeg trodde også at det var et viktig punkt. Jeg går ut fra at vi må ha et møte til, alle må få tenke på dette og se på det. Jeg vil også gjerne overveie det som er blitt nevnt her. Jeg kan kanskje summere det opp slik at det er nevnt av hr. Sundt at man skulle ta inn noe etter referatet av stortingsvedtaket. Det kan jeg kanskje få lov til å snakke med hr. Sundt litt om etter møtet. Hr. Natvig Pedersen foreslo at vi skulle stryke et avsnitt og overveie det litt nærmere.

Natvig Pedersen: Det er ikke noe forslag fra min side.

Formannen: Jeg er enig i at vi bør unngå gjentakelser, hvis det er mulig. Så mente hr. Sundt at det er for lite i konklusjonen bare å nevne at vi er enig i den fremstilling som utenriksministeren har gitt, og i hans konklusjon. Til det vil jeg si, at på side 4 nederst er det nøyaktig referert og begrunnelse er gitt for Regjeringens standpunkt. Det står der:

«Ut fra alle disse overveielser er Regjeringen kommet til at vi fra norsk side ikke kan innta en holdning som ville føre til handelspolitisk brudd med Spania.

I samsvar med den hovedlinje som hele tiden har vært vår, at vår innsats til hjelp for de demokratiske kreftene i Spania må skje innenfor rammen av den aksjon som blir besluttet av De Forente Nasjoner, må vi være villige til å bringe ...»

Der var jeg også inne på at man kanskje i konklusjonen burde si noe om handelsforbindelsen. Men jeg har med vilje ikke villet røre ved de uttrykk som utenriksministeren bruker i sin redegjørelse, da jeg går ut fra at de har vært overveiet og gjennomtenkt: -

«... vårt handelspolitiske forhold til Spania på linje med de andre medlemsstaters i De Forente Nasjoner som ikke alt har brudt alle forbindelser, diplomatiske og økonomiske.»

Altså, for ikke å komme med en formulering som skulle være annerledes enn den som der er brukt, har jeg innskrenket meg til å henvise til denne konklusjon. Men jeg tror at man dermed i grunnen har oppnådd det som også hr. Sundt har vært inne på, at vi i denne sak skal mest mulig begrense oss til den handelspolitiske side ved saken og ikke dra for meget inn den politiske side. Men dette kan vi overveie. Jeg vil bare si til dette som har vært nevnt om en chargé d'affaires, at det må være riktig at ingen av oss, hverken utenriksministeren eller vi her i dag, tar noe standpunkt eller binder oss til noen bestemt oppfatning. Det skal vi ikke gjøre i sånne saker. Det er aldri sundt i utenrikspolitiske ting å binde seg for langt eller meget - har jeg hørt.

Men jeg tror nok at man må kunne gjøre en bemerkning, når man sammenligner oss med Sverige, at vårt og Sveriges forhold ikke er det samme, fordi Sverige har hele tiden, etter krigen og under krigen, hatt denne samme forbindelse som de har nå. Det er ikke skjedd noen endring. Vi har også i diplomatisk henseende, politisk likeoverfor Spania vaktet oss for å innføre noen endring i det som bestod da krigen var slutt, og det står iallfall for meg slik i dag, at hvis medlemsstater innen FN som ikke tidligere hadde diplomatisk forbindelse med Franco-Spania, nå, etter det vedtak som er truffet, skulle gå til opprettelse av slik forbindelse, ville det etter mitt skjønn være avgjort illojalt og i strid med ånd og mening i det vedtak som er fattet.

Jeg ber om unnskyldning for at jeg kanskje kom inn på det som vi ikke behøver å befatte oss med nå. Da kunne vi kanskje i dag bli enige om å ta et nytt møte. Jeg vet ikke hvordan det passer utenriksministeren å ta det møtet i morgen en gang?

Statsråd Lange: Det kan jeg innrette ettersom det passer komiteen her.

Formannen: La oss si kl. 10. - Jeg vil også gjerne, hvis der blir tid til det, få drøftet Svalbardinnstillingen, som vi jo må se til å få avgjort hvis vi skal få den ferdig før behandlingen i Stortinget.

Bettum: Det var bare en liten ting jeg ville minne formannen om, som han ikke nevnte i sitt resymé. Det var det hr. Smitt Ingebretsen sa om at beslutningen av 6 mars i fjor, så vidt jeg vet, ikke var enstemmig.

Sundt: Det ble vedtatt mot 45 stemmer, så vidt jeg husker.

Smitt Ingebretsen: Ja.

Formannen: Er det så De ønsker å få det tilføyet?

Sundt: Jeg ønsker det ikke.

Bettum: Jeg ville iallfall sette pris på om det hadde stått at forslaget ble vedtatt med stort flertall, slik at det fremgår at det ikke var et enstemmig vedtak. Jeg synes det er riktig når man skal ha det i offentlig stortingsmøte.

Formannen: Vel, det skal bli gjort.

Møtet hevet kl. 14.35.